

י"ד באייר תשע"ז, 10.5.2017

גיליון מס' 558

פרשת אמור

על מצוות קידוש ה'

מאת הרב מאיר רובינשטיין, לביא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני ה': ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני ה' מקדשכם:

המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני ה' (ויקרא כב, לא-לג)

פסוקים אלה נראים בסגנונם המיוחד כמעין סיום וסיכום למה שנאמר לפני כן. אבן עזרא אכן טוען שאלו פסוקי סיכום של הדינים המיוחדים של הכוהנים בפרקים כ"א וכ"ב, ונראה שפירושו סביר לאור העובדה שהקדושה מלווה את הדינים השונים של הכוהנים בפרקים אלה - האיסור להיטמא למתים, איסורי חיתון, מומי הכוהנים, מומי הקרבנות ועוד... ודינים אלו מופיעים בתורה בסמיכות לפסוקי הסיכום הללו.

הרמב"ם כותב בספר המצוות שמצוות "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" פונה אל כל עם ישראל, ולא רק אל הכוהנים. הוא גם מוכיח את דברו ע"י מדרש ההלכה בספרא: "והמצוה התשיעית היא שצונו לקדש השם והוא אמרו (אמור כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל... ולשון ספרא (אמור ספ"ט) על מנת כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקדשו שמי ברבים..." (ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ט').

נחמה ליבוביץ ע"ה התקשתה לקבל את דעתו של אבן עזרא והעדיפה את דעתו של רבי דוד צבי הופמן (רד"צ) בפירושו לספר ויקרא. רד"צ טוען שפסוקי סיכום אלו מסכמים את כל "ספר הקדושה" הפותח בפרשת קדושים בציווי לכל בית ישראל: "קדשים תהיו!" "ספר הקדושה" על פי רד"צ, כולל את כל המצוות בפרשת קדושים, מצוות המופנות לכל עם ישראל, והוא ממשיך בקדושת הכוהנים ומסתיים עם הפסוקים שהובאו לעיל.

הרמב"ם בהקדמה לספר המצוות, אומר שהמילים "קדשים תהיו!" לא מבטאות מצווה מוגדרת מסוימת, אלא הן מהוות מעין קריאה לקיים את המצוות, כמו שנאמר בפרשת הציצית: "למען תזכרו, ועשיתם את כל מצותי, והייתם קדשים לא-להיכם" (במדבר טו, מ). על פי דעה זו הקדושה היא תוצאה של קיום המצוות.

באותה מידה יכולנו לומר שהציווי בפסוקים אלו הוא לקיים את המצוות באופן כללי, ושאלה אותן המצוות הנמצאות ב'ספר הקדושה', אולם לגבי הפסוקים הללו הרמב"ם בעצמו (כמבואר לעיל בציטוט מספר המצוות), סבור שיש כאן מצווה ספציפית עם תוכן מיוחד, והוא מגדיר את הציווי הזה בהלכות יסודי התורה (פרק ה'). מצווה זו נחלקת לשלושה:

א. בשלושת המקרים עליהם נאמר 'ייהרג ואל יעבור'. כלומר אם אדם נהרג ולא עובר על אחד משלושת האיסורים הללו (גילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה), הוא קיים מצוות קידוש השם.

ב. אדם העובר על מצווה מן המצוות, בלי ששום דבר מושך אותו לכך אלא הוא רק עובר כדי להכעיס, הרי זה "מחלל את השם" (רמב"ם שם).

ג. שני החלקים הקודמים אולי פחות רלוונטיים למעשה, אבל החלק השלישי מאד קשור אלינו למעשה. בחלק זה אומר הרמב"ם שאדם שהוא גדול בתורה אך איננו סימפטי כלפי הבריות, ויש בו חוסר יושר, הרי שהוא מחלל את השם בהתנהגותו. אבל, מדגיש הרמב"ם, אותו החכם יכול לגרום גם לקידוש השם: "... אם דקדק החכם על עצמו, והיה דבורו בנחת עם הבריות, ודעתו מעורבת עמהם, ומקבלם בסבר פנים יפות, ונעלב מהם ואינו עולבם, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה...". (רמב"ם שם).

בחברה מעורבת, שבה יש חילוניים ודתיים, כל אדם שמכירים בו שהוא דתי, מייצג את התורה ואת נותן התורה בעיני הבריות. ולכן חוסר דרך ארץ, חוסר יושר וחוסר אמפטיה/סימפטיה אצל אותו אדם המייצג את התורה, מהווים עבירה חמורה של חילול השם וביטול מצוות עשה של קידוש השם. זו אחריות שאסור לנו לברוח ממנה!

הרב עמיטל ז"ל חידש שמצווה זו קיימת במיוחד בדורנו לגבי כל מה שנעשה במדינת ישראל, ונראה בעולם. עלינו להתאמץ ולהשתדל על מנת שיושר, הוגנות ודרך ארץ יהיו הבסיס של התנהגותנו במדינה, ובכך נקדש שם שמים בעולם.

הרב מאיר רובינשטיין. יליד שוודיה חבר קיבוץ לביא. שימש ברבנות בקהילה בה גדל בשוודיה. עבד במטעים ולאחר מכן היה מזכיר פנים של הקיבוץ. ר"מ ביישיבת מעלה גלבוע מזה כ-25 שנה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא. יש לכתוב [unsubscribe](mailto:unsubscribe@kdati.org.il) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il